

SŁOWNIK PODSTAWOWYCH POJĘĆ

- CYFROWE ŻYCIE** – metafora zaproponowana przez Nicholasa Negroponte w książce o takim samym tytule na wyeksponowanie strukturalnych i funkcjonalnych zmian ludzkiej kondycji, powodowanych ekspansją technologii informacyjnej, stwarzając złudzenie wyższej doskonałości i większych możliwości, a nawet rodząc nadzieje na osiągnięcie wszechwiedzy i nieśmiertelności, ale za cenę tożsamości i suwerenności zresetowanej indywidualności, co ostatecznie zmienia status człowieka, który staje się tylko dodatkiem do maszyny.
- DEMOKRACJA** – pojęcie filozoficzne, wskazujące na postulowaną formę rządów oraz zjawisko historyczne obrazujące efekty tej formy rządów. Tak filozoficzno-społeczna zawartość pojęcia demokracji, jak również historyczno-faktograficzny opis demokratycznej formy rządzenia są zależne od przyjętej optyki. Demokracja jest inaczej prezentowana i wyjaśniana z perspektywy realistyczno-tradycjonalistycznej – klasycznej, a inaczej z perspektywy idealistyczno-rewolucyjnej – oświeceniowej. W pierwszym ujęciu jest opisywana i krytykowana jako źródło patologii, zaś w drugim opiewana i postulowana jako władza ludu.
- DEMOKRACJA LIBERALNA** – dominująca w świecie zachodnim forma rządów odwołująca się do indywidualizmu (indywidualnej wolności) oraz egalitaryzmu (równości głosów), roszcząca sobie prawo do globalnej wyłączności, godząc w ten sposób w samą siebie. Odmowa bowiem prawa do innego niż demoliberalny sposób rządzenia się samodzielnymi podmiotów politycznych obnaża prawdę o totalitarnych, monopolistycznych i centralistycznych zapędach, właściwych dla imperiów, które tym razem miałyby być globalne.
- DEMOKRATYZM** – ideologia demokratyczna, skutkująca mitologią, frazeologią i tautologią demokratyczną, podobnie jak komunizm, do którego nieuchronnie prowadzi. Posiada imperialny charakter i jest eksportowany do innych krajów pod szczytnymi hasłami obrony praw człowieka i narodów do samostanowienia, a w rzeczywistości jest wprowadzany metodami rewolucyjnymi i okazuje się utopijny – niemożliwy do wrzeczywistnienia, schizofreniczny – wewnętrznie zakłamanym, skorumpowany – bazujący na grupowych interesach i totalitarny – przymusowo egzekwowany.
- DYKTATURA RELATYWIZMU** – to korelat globalny wielkiego Resetu, w nawiązaniu do książki o takim tytule Roberto de Mattei. Wyraża wewnętrznie sprzeczną dążność współczesnego świata do uwolnienia i zniewolenia zarazem. Z jednej strony uwolnienie dotyczy indywidualnego przekonania o obiektywności świata. Z drugiej zaś, zniewolenie następuje pod presją zbiorowej subiektywności jego pojmowania, co sprawia, że jednostka traci odniesienie do określonej i niedowol-

nej rzeczywistości, a kolektyw narzuca jej podporządkowanie swojemu ideałowi porządku i bezpieczeństwa, co oznacza najdalej posunięty totalitaryzm, gdyż pozbawia nie tylko wolności działania, ale również świadomości jego okoliczności, a to wyklucza opór i pozbawia nadziei na zmianę.

IMPERIALIZM – polityczne, ekonomiczne i kulturowe dążenia instytucji państwowych mocarstw czy finansowych grup lobbingsowych do rozciągnięcia, ugruntowania i wykorzystania swojej pozycji do dominacji i eksploatacji innych państw i społeczeństw wbrew ich woli i interesom, celem zapewnienia sobie regionalnej lub globalnej pozycji hegemonicznej przy jednoczesnym odwołaniu się do racji historycznych lub perspektywicznych idei.

INDYWIDUALIZM – podzielane zasadniczo tylko w zachodniej tradycji przeświadczenie o genetycznym i ontologicznym pierwszeństwie ludzkiej jednostki oraz moralnej i prawnej nadrzędności jej dobra przed społecznymi formami zorganizowania ludzi dla zapewnienia im lepszych warunków egzystencji i rozwoju w zamian za niezbędną lojalność, egzekwowaną siłami przymusu polityczno-państwowego i perswazji wychowania religijno-kulturowego.

JĘZYK – sposób porozumiewania się ludzi i efekt poznawania świata oraz mobilizacji do działania w nim, którego użycie polegające na wymianie znaków mówionych i pisanych poprzedza odkrywanie znaczeń (znakowanie), a dopełnia artykulacja chwilowych i życiowych oczekiwań (postulowanie), wyznaczając cywilizacje jako najszerszy system znakowo-znaczeniowy i postulatywno-powinnościowy, będący efektem specyficznego na pewnym obszarze i w danym okresie sposobu poznania (odkrywania) oraz upodobania (afirmacji) rzeczywistości.

KAPITALIZM – naturalny i realistyczny ustrój społeczno-ekonomiczny, który począwszy od XVIII wieku zdominował świat Zachodu, opierający się na poszanowaniu istnienia: ludzi wolnych z politycznego i prawnego punktu widzenia jako posiadających niezależny status i decyzyjną podmiotowość, rynku pracy, na którym ludzie wolni na mocy kontraktu sprzedają swą pracę właścicielom kapitału, rynku towarowego jako mechanizmu wyznaczającego ceny i regulującego dystrybucję produktu społecznego, zasady zgodnie z którą, celem swobodnego działania każdej jednostki jest jej osobisty zysk, zgodnie z tym jak ona go pojmuje oraz współzawodnictwa między wieloma jednostkami przynoszącej wszystkim coraz większą korzyść.

KOLEKTYWIZM – sposób zorganizowania i funkcjonowania zbiorowości skierowany na zapewnienie jej bezwarunkowej nadrzędności dla osiągnięcia i umocnienia historycznej wielkości jako celu samego w sobie. Dla jego realizacji przeznaczone i poświęcone są anonimowe jednostki ludzkie reprezentowane przez jedną z nich w aktach kultu państwowego.

KOMUNIZM – totalitarny ustrój społeczno-ekonomiczno-polityczny o charakterze kolektywistycznym, materialistycznym i ateistycznym, pozbawiający ludzi prywatności i własności na rzecz onnipotentnego państwa, którego wdrażanie i trwanie wymaga stosowania bezwzględnego i bezpośredniego przymusu, wymuszającego podporządkowanie rygorom dążenia do urzeczywistnienia zapowiadanych wizji wiecznej i pełnej szczęśliwości wszystkich ludzi żyjących na Ziemi, połączonych fałszywymi ideałami wolności, równości, braterstwa i postępu.

KONIEC HISTORII – kolejny idealistyczny analogon dzisiejszego świata, pojmowanego w kategoriach postępu globalnego, powyżej którego trudno byłoby sobie wyobrazić coś doskonalszego w kwestii ustroju życia społecznego, oznaczający zgodnie z wizją Francisa Fukuyamy zwieńczenie wysiłków ludzkości w urzeczywistnianiu najważniejszych i najszczytniejszych ideałów wolności i równości,

ucieleśnionych w liberalnej demokracji jako ustroju maksymalnego poszerzenia wolności oraz maksymalnego ugruntowania równości, do czego miałyby mozolnie dążyć ludzkość aż do tej pory.

KONSERWATYZM – tradycyjny albo zmodernizowany pogląd na człowieka i życie społeczne, uzasadniający oparcie ustroju politycznego i porządku prawnego państwa na poszanowaniu powszechnie uznawanych i przez wieki akceptowanych stwierdzeń, wartości i norm, w pierwotnym sformułowaniu konsekwentnie ze względu na odwieczny porządek świata i nie zmieniającą się naturę ludzką (tzw. paleokonserwatyzm), a w drugim z uwzględnieniem wyzwań i oczekiwań zmieniających się czasów (neokonserwatyzm).

KORELATY WIELKIEGO RESETU – dostrzeżone, nazwane i eksponowane określenia wskazujące na zgodny lub zbieżny kierunek globalnych zmian, niesamodzielnie i nietransparentnie zmierzających do ustanowienia nowego – totalitarnego porządku światowego i wytworzenia sztucznej formacji cywilizacyjnej zwanej cywilizacją informacyjną, informatyczną czy cyfrową, oznaczającą w rzeczywistości i w ostateczności cywilizacyjną negację.

LIBERALIZM – klasyczny albo modernistyczny pogląd na człowieka oraz formy jego indywidualnej i zbiorowej aktywności, uzasadniający ustrój społeczno-ekonomiczno-polityczny oparty na poszanowaniu wolności, własności i wiary, w pierwszym wypadku odwołujący się do tradycji poszanowania przyrodzonych praw człowieka i przestrzeni prawa naturalnego (liberalizm absolutnych wartości konserwatywny), a w drugim wskazujący na zapewnianie warunków dla nieskrepowanej aktywności jednostki i zabezpieczania jej potrzeb (neoliberalizm relatywnych wartości i progresywistyczny).

MORALNOŚĆ – społecznie ugruntowana ocena wartości ludzkiego postępowania ze względu na cel, którym jest godność osoby, sprzeciwiająca się instrumentalnemu traktowaniu go jako środka w jakichkolwiek sprawach i stosunkach, tak prywatnych, jak publicznych, będąca źródłem obowiązujących tam norm postępowania jako świadomego i wolnego działania.

NOWY WSPANIAŁY ŚWIAT – metafora wciąż zapowiadanego i usilnie forsowanego, a zarazem wciąż odległego świata, wolnego od doświadczanych niesprawiedliwości i niedogodności życia, do urzeczywistnienia którego dziś mają prowadzić doskonałe rozwiązania techniczne, wizje ideologiczne oraz mechanizmy ekonomiczne, które są elitarnie projektowane, a egalitarnie wprowadzane w ramach działań na rzecz uzdrowienia globalnej sytuacji, będąc z jednej strony narzędziem mobilizacji mas w dziele rewolucyjnego odrzucania przeszłości, a z drugiej sposobem ich zwodzenia utopiami doczekania lepszej przyszłości.

PEDAGOGIA – metodyczny i systematyczny sposób kształtowania postaw i ukierunkowywania zachowań w oparciu o przyjęte wzorce i podzielane normy, przekazywany w kulturze – zwłaszcza w literaturze, programach wychowania, katechezach kościelnych, przykładach obserwowanych w życiu – zwłaszcza z zachowań rodziców, ale dziś przede wszystkim z masowych przekazów medialnych – zwłaszcza obrazów.

PERSONALIZM – pogląd teologiczny i filozoficzny postulujący afirmację osoby jako szczytowej formacji bytu w sobie i w relacji do innych, właściwą rozumnej i wolnej naturze, tak boskiej, jak również ludzkiej, będącej podłożem autentycznej jej samoistności i autonomicznej sprawczości. Według personalizmu osoba zasługuje na bezinteresowną afirmację w aktach miłości oraz ochronę swej wartości zwanej godnością w całokształcie urządzeń i poczynąń życia społecznego.

PLASKI ŚWIAT – metaforyczne sformułowanie wprowadzone przez Thomasa Friedmana w odniesieniu do globalnie zachodzących przeobrażeń, polegających na wyrównywaniu reguł współpracy, konkurencji, rywalizacji i walki o szanse, pozycję, poparcie i przewagę w każdej dziedzinie, uznawane za postęp z powodu globalizacji warunków życia i rozwoju, pracy i płacy, badań i nauczania, inwestycji i konsumpcji, będący efektem znoszenia granic politycznych, ograniczeń prawnych, przywilejów stanowych, zabezpieczeń socjalnych i uprzedzeń kulturowych, przy jednoczesnym lekceważeniu stagnacji z powodu unifikacji potrzeb, czy monopolizacji z powodu koncentracji zasobów.

POLITYKA – wpływ na bieg spraw publicznych podczas podejmowania decyzji dotyczących zbiorowości i przy zastosowaniu skutecznych metod oddziaływania na innych, będąc albo bardziej etyką zbiorowej koordynacji, albo techniką indywidualnej kalkulacji, podlegający ocenie moralnej w zależności od tego, co ma na względzie – czy interes jednostki, czy interes zbiorowości, a w zależności od tego jak przebiega pod względem skuteczności, podlegający weryfikacji instrumentalnej.

POLITYKA CYWILIZACYJNA – uprawiana tak z najwyższego, jak również najniższego poziomu, nie aspirująca do przejęcia najwyższej kontroli w domenach najbardziej strategicznej sprawczości, zmierza do uniwersalnej integralności uporządkowania cywilizacyjnych składników według przyjmowanych zasad, preferowanych wartości i uznawanych norm. O ile w politykach najwyższych poziomów chodzi o pozyskiwanie najwyższej i najpełniejszej kontroli, w polityce integralnej bardziej o całościową spójność – koherencję – i konsekwentną ciągłość – tradycję.

POLITYKA GEOGRAFICZNA (geopolityka) – jest wewnętrzną (na własnym terytorium) i zewnętrzną (względem cudzych terytoriów) polityką, prowadzoną przede wszystkim w oparciu o niezmiennie uwarunkowania topograficzne dotyczące kształtowania lądów i oceanów oraz zmieniające się potencjały demograficzne – jakość materiału ludzkiego i charakter kulturowy. Jest prowadzona z pozycji własnego interesu przez ośrodki i środowiska utożsamiające się i solidaryzujące z daną społecznością, narodowością czy państwowością.

POLITYKA GLOBALNA – działająca w medialnie gwarantowanym zacisku i skutkująca sprawczością *global-politics*, będąca dziś najbardziej realną – *realpolitik*; polityka transnarodowa, uprawiana globalnie, w tym sensie, że jest prowadzona na skalę i na miarę globalną przez ośrodki władzy politycznej zdolne wpływać na zjawiska i procesy globalne, chociaż realizowana na wielu piętrach oraz obszarach bywa umyślnie niedostrzegana lub pomijana przez uwzględnianie tylko ról i kalkulowanie interesów na poziomie państwowym i w odniesieniu do państwowych terytoriów.

POLITYZACJA – rozpoczęty w oświeceniu proces przymusowego włączania społeczności miejscowych i stanowych w sprawy szerszych i wyższych zbiorowości, najpierw państwowych, potem regionalnych, a obecnie globalnych, w efekcie czego polityka, dawniej skoncentrowana na najbliższych problemach i rzeczywistych potrzebach konkretnych ludzi, dziś jest orientowana na kosmiczny poziom abstrakcyjnych zbiorowości, mających dyskusyjne przełożenie na rzeczywistość, osłabiając inicjatywę w relacjach realnych oraz blokując aktywność na poziomach lokalnych.

PRAWO – całokształt interpersonalnych relacji powinnościowych o charakterze uprawniająco-zobowiązującym, wyrażanych w postaci ustanowionych lub usankcjonowanych przez prawowitą władzę publiczną, abstrakcyjnych i ogólnych norm ludzkiego postępowania, promulgowanych dla zapewnienia dobra wspólnego całej zbiorowości w zgodzie z utrwalonym jej poczuciem słuszności i sprawiedliwości.

- RELIGIA** – sfera ludzkiego życia, fundament moralności, obszar kultury i element światopoglądu, ale przede wszystkim kultowa forma poświęcenia oparta na rozróżnieniu *sacrum* i *profanum* oraz przyporządkowaniu *profanum* do *sacrum*, będące wyrazem otwarcia i ukierunkowania człowieka na transcendencję oraz dążenia do zbawienia, które wymaga oczyszczenia i uświęcenia, czego nie osiągnie on naturalnymi siłami, jak ma to miejsce w magii, ale przy udziale czynnika nadnaturalnego.
- SKŁADNIKI REGULACYJNE CYWILIZACJI** – elementy cywilizacji wyznaczające ogólny jej kształt oraz wpływające na szczegółowy sposób postępowania ludzi, które w obrębie cywilizacji tradycyjnych są względnie stałe i zachowują swą odrębność, a w przypadku czegoś, co masowo określane jest mianem cywilizacji informacyjnej, ulegają konwergencji i homogenizacji, zlewając się w ideologiczną nadbudowę, ulokowaną powyżej technologicznej bazy determinującej postrzeganie i pojmowanie rzeczywistości oraz monopolizując wpływ na indywidualne i zbiorowe zachowania.
- SOCJALIZM** – idealistyczno-ideologiczny ustroj społeczno-ekonomiczny oparty na apriorycznych założeniach sztucznej i zmodernizowanej organizacji społecznej, podważający zastany porządek komplementarności stanowej, solidarności społecznej, ciągłości kulturowej, suwerenności narodowej, godności osoby, nierozzerwalności małżeńskiej, nadrzędności etycznej, naturalnej płodności, rodzicielskiej władzy, prywatnej własności, sprawiedliwości prawnej, doniosłości moralnej, prawdy logicznej, będący podłożem totalitarno-technokratycznego ustroju politycznego.
- SZOK PRZYSZŁOŚCI** – termin użyty na określenie globalnego zjawiska skorelowanego na najwyższych poziomach polityki geograficznej i ekonomicznej z Wielkim Resetem. Polega na konsternacji z powodu ogromu podejmowanego przedsięwzięcia i przełomu pod wpływem jego następstw. Termin ten został wprowadzony przez Alvina Tofflera w książce *Szok przyszłości* na oznaczenie całokształtu następstw rewolucji naukowo-technicznej, szczególnie w obszarze życia społecznego i kulturalnego, nie tylko epatując zawrotnymi dobrodziejstwami, lecz także wskazując na zastanawiająco lekceważone zagrożenia.
- TERROR** – powodujący indywidualny lęk i zbiorowy paraliż stan bezpośredniego, ustawicznego, powszechnego i prawdopodobnego zagrożenia utraty życia i zdrowia lub wolności i własności albo innych poważnych dolegliwości przez używanie siły fizycznej lub gróźb jej użycia, uniemożliwiający swobodne podejmowanie działań określonego rodzaju i wyrażania poglądów w określony sposób i w określonych sprawach.
- TOTALITARYZM** – system polityczny i porządek prawny pozbawiający jednostki praw i wolności oraz ograniczający zbiorowości w zakresie możliwości i zdolności samodzielnego i niezależnego decydowania o swoich sprawach poprzez omnipotentne ingerowanie w ich kształt oraz pozbawianie materialnych i duchowych podstaw samowystarczalności w życiu codziennym i długookresowym rozwoju.
- TRADYCJA** – wierność niewidzialnej więzi między przeszłymi, teraźniejszymi i przyszłymi pokoleniami, zapewniająca stabilność, pewność i trwałość form i norm życia, w przeciwnieństwie do eksperymentalnie proponowanych i szeroko preferowanych rozwiązań nowego cywilizowania za pomocą narzędzi technicznych, inspiracji ideologicznych i modeli ekonomicznych.
- ZDERZENIE CYWILIZACJI** – teoria upowszechniona przez Samuela Huntingtona w odniesieniu do sytuacji na świecie na przełomie tysiącleci, kiedy zarysowują się i nasilają międzycywilizacyjne sprzeczności i rozbieżności, przewyższające spory i konflikty między państwami i narodami, ujawniające się w głębszych podziałach niż rozbieżności interesów polityczno-ekonomicznych, a mianowicie odmienne postawy religijno-moralne, tkwiące w historycznie zakorzenionych i egzystencjalnie angażujących poglądach i postawach wobec doczesnej i wiecznej sprawiedliwości.